

**ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่ง
ผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน
สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย**

**INSTRUCTIONAL LEADERSHIP FACTORS OF
SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE
QUALITY OF LEARNING MANAGEMENT
OF PRIVATE SCHOOL TEACHERS UNDER THE
FOUNDATION OF THE CHURCH OF CHRIST IN
THAILAND**

เกตอัมพร มียิ่ง*

Kate-Amporn Meeying

สินธะวา คามดิษฐ์**

Sinthawa Khamdit

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Student, Master of Education (Educational Management), College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University.

* Email: katekoy@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assistant Professor and Ph.D., College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

** Email: sinthawa.kha@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเอกชน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเอกชน และวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 335 คน จาก 25 โรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ส่วนด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเอกชนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านผลงานการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและอยู่ในระดับสูง ($r = .722$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ชุดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเอกชนได้ร้อยละ 61.30

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

Abstract

The purpose of this research were to study the level of instructional leadership of school administrators, to study the level of quality of learning management of private school teachers, to study relationships between factors of instructional leadership of school administrators and the quality of learning management of private school teachers and to analyze factors of instructional leadership of school administrators can predict the quality of learning management of private school teachers. The sample consisted of 335 teachers and school administrators from 25 schools under the foundation of the Church of Christ in Thailand by simple random sampling. A 5-level rating scale questionnaire and interview were used to collect data. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient, and stepwise multiple regression. The results of this research show that: 1) The instructional leadership of school administrators in average were mostly high level. When considered individual aspects of instructional leadership, listed in descending order of mean as follow: The vision, purpose and task of school was at the highest level and supervision of teacher performance was at the lowest level. 2) The quality of learning management of private school teachers in average were mostly at high level. When considered individual aspects of quality of learning management, listed in descending order of mean as follow: The planning and organizing learning activities were at the highest level and the research study to solving and developing the learner's potential were at the lowest level. 3) The instructional leadership of school administrators and the quality of learning management teacher has the high level of relationships ($r = .722$) at .05 level of significance. 4) The set of factors of instructional leadership can predict the quality of learning management of private school teachers at 61.30 percent.

Keywords: Instructional Leadership, Quality of Learning Management, Factors, Stepwise Multiple Regression

บทนำ

การกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อชีวิต ตอบโจทย์การดำรงชีวิตและการเลี้ยงชีพ มีทักษะทางวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะการทำงาน คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการในอนาคต การสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา การปรับระบบการเรียนการสอน สิ่งสำคัญที่สุด คือ ครูต้องมีคุณภาพ การเตรียมการสอนเพิ่มมากขึ้น การใช้เทคนิคการสอนเพื่อให้ผู้เรียนนำประสบการณ์จริงมาวิเคราะห์ และตั้งคำถามให้เกิดการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเน้นพัฒนาเทคนิคการสอน และกระบวนการคิดของครู

ผู้ที่มิบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำองค์กรที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ มีลักษณะของผู้นำที่ควรเป็นแบบอย่างในการให้บุคลากรทุกระดับ ทุกฝ่ายร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ สร้างขวัญกำลังใจให้เกิดความพึงพอใจในงาน เกิดความรัก ความศรัทธา ความเสียสละ พร้อมทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด สติปัญญาในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้น บุคคลที่สำคัญที่สุด คือ ครู เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูจึงจะสามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูง มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจะส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จด้านการคุณภาพของโรงเรียน ผลรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์รายงานโดยสำนักงานพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการทดสอบทั้ง 27 โรงเรียนมีความแตกต่างกันมาก จึงส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และต่อคุณภาพผู้เรียน เป็นลูกโซ่ ถึงคุณภาพของเยาวชนในประเทศ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อทราบข้อมูลที่ชัดเจนสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาของประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

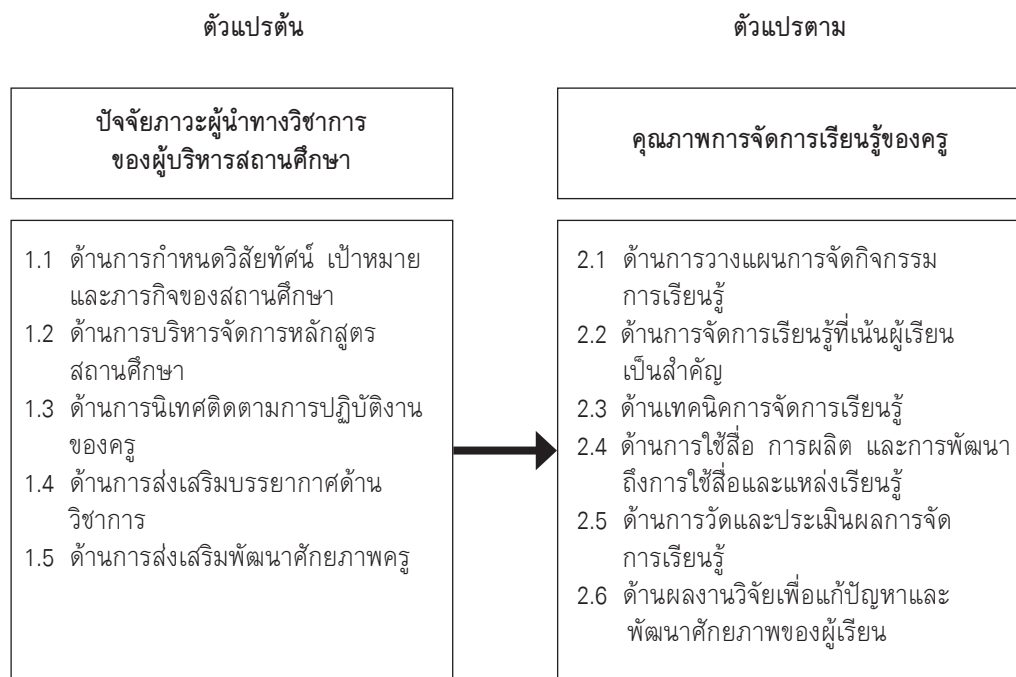
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
4. เพื่อวิเคราะห์ชุดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ชุดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยเน้นความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 กลุ่ม ตัวแปรต้น คือปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ตามกรอบทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการของ กลิคแมน (Glickman, 2007, pp.47-52) และทฤษฎีของแมคอีวาน (McEwan, 2003, pp.135-148) สิ่งเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ สรุปขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู 4) การส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ 5) การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู และ ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรอบแนวคิดตัวบ่งชี้ของ สมศ. รอบสาม และรอบสี่ (2559-2563) ในการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และกำหนดไว้ 6 ด้าน คือ 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เทคนิคการจัดการเรียนรู้ 4) การใช้สื่อ การผลิตและการพัฒนาถึงการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนและแหล่งเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 6) ผลงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน สามารถเขียนเป็นดังกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้างาน และครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จากครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ปีการศึกษา 2559 จากจำนวนผู้บริหารและครูจากประชากร จำนวน 2,644 คน ซึ่งมาจาก 27 โรงเรียน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973, อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, น.4) ได้จำนวนโรงเรียนตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย 25 โรงเรียน และในโรงเรียนตัวอย่างดังกล่าว คำนวณได้จำนวน

ตัวอย่างผู้บริหารและครูที่เป็นตัวอย่างได้ จำนวน 337 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยตอนที่ 2-3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) และ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) 0.60-1.00 และจากการทดลองใช้ (Try Out) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยส่งทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.41 การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ด้วยคำสั่ง Stepwise

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเพื่อหาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (n=335)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษา	4.23	0.49	มาก	1
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.21	0.51	มาก	2
ด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู	4.15	0.62	มาก	5
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ	4.18	0.56	มาก	4
ด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู	4.19	0.56	มาก	3
รวม	4.19	0.47	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.23) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.21) และด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู ($\bar{X}$ = 4.19) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X}$ = 4.15)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (n=335)

คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านการวางแผน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.18	0.50	มาก	1
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	0.58	มาก	2
ด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้	4.04	0.56	มาก	3
ด้านการใช้สื่อ การผลิต และการพัฒนาถึงการใช้สื่อ และแหล่ง เรียนรู้	4.01	0.58	มาก	5
ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.04	0.59	มาก	4
ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	3.87	0.65	มาก	6
รวม	4.04	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.12$) และด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.04$) ตามลำดับ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{X}=3.87$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ชุดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ปรากฏตามตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (n=335)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู						คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (Y)
	การวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (y_1)	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (y_2)	เทคนิคการจัดการเรียนรู้ (y_3)	การใช้สื่อ การผลิต/พัฒนา และแหล่งเรียนรู้ (y_4)	การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (y_5)	การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา ศักยภาพผู้เรียน (y_6)	
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการกิจ (χ_1)	.526*	.559*	.538*	.502*	.451*	.368*	.546*

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (n=335) (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู						คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (Y)
	การวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (y ₁)	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (y ₂)	เทคนิคการจัดการเรียนรู้ (y ₃)	การใช้สื่อการเรียนรู้และการผลิต/และแหล่งเรียนรู้ (y ₄)	การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (y ₅)	การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (y ₆)	
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและภารกิจ (X ₁)	.526*	.559*	.538*	.502*	.451*	.368*	.546*
การบริหารจัดการหลักสูตร (X ₂)	.559*	.548*	.535*	.514*	.451*	.393*	.556*
การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู (X ₃)	.533*	.535*	.596*	.564*	.549*	.524*	.617*
การส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ (X ₄)	.606*	.705*	.681*	.737*	.558*	.665*	.739*
การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู (X ₅)	.652*	.548*	.618*	.550*	.522*	.494*	.628*
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X)	.671*	.675*	.695*	.671*	.594*	.576*	.722*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกและอยู่ในระดับสูง ($r = 0.722$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนผลการวิเคราะห์ชุดปัจจัยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ด้วยคำสั่ง Stepwise แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงน้ำหนักในการอธิบายปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (n=335)

ตัวแปร	B	Beta	SE.b	t	p-value
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ ()	.493	.532	.046	10.679	.000
ด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู ()	.233	.253	.048	4.822	.003
ด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู()	.141	.168	.048	2.961	.000
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ()	-.229	-.225	.071	-3.218	.001
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและภารกิจ()	.158	.151	.059	2.692	.007
ค่าคงที่ (a)	.718		.166	4.324	.000
ค่า R	.783	(R ² =0.613)			
ค่า F	104.406				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สมการที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ

$$\hat{Y} = 0.718 + 0.493x_4 + 0.233x_5 + 0.141x_3 + 0.158x_1 - 0.229x_2 \dots\dots\dots(1)$$

จากตารางที่ 4 พบว่า ชุดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยปัจจัยด้านการส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการสามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้ดีที่สุด (B = .493) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู (B = .233) ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (B = -.229) และปัจจัยด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและภารกิจ (B = .158) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู (B = .141) สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้น้อยที่สุด

โดยสรุป ชุดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้ ร้อยละ 61.30 (R²=0.613) และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำประเด็นและข้อค้นพบที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพล และสามารถอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ร้อยละ 61.30 สอดคล้องกับ ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553, น.40) ระบุว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน และสอดคล้องกับ กอบศักดิ์ มูลมัย (2554, น.92-100) ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสูงสุด คือ การส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิมีนโยบายให้ทุกฝ่ายดำเนินการ SWOT Analysis งานวิชาการของโรงเรียน นำข้อเสนอแนะไปพัฒนา ครูและนักเรียนได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันช่วยกันสร้างกิจกรรม

ที่เกิดการเรียนรู้ มีการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ จัดให้มีการอบรมพัฒนาทักษะต่างๆ นักเรียนได้รับประสบการณ์ตามความถนัดและหลากหลาย เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน พัฒนากิจกรรมทุกปี การศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินตนเอง เพื่อนำผลการประเมินใช้ในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการสอดคล้องกับ วิชาญ จุลวรรณ (2547, น.94-95) กล่าวว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิฯ มีระบบการส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมให้ครูอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งมีการเชิญวิทยากรภายนอกที่เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้ การสร้างและการใช้สื่อที่ทันสมัยสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการ Professional Learning Community (PLC) และมีการใช้ระบบ Coaching Mentoring ผู้บริหารใหม่ จากพันธกิจการศึกษา และเตรียมผู้นำรุ่นต่อไปให้พร้อมสำหรับการเข้าสู่ตำแหน่ง ส่งเสริมผู้นำทางวิชาการ อย่างมีระบบการ เริ่มจากการเรียนรู้งานก่อน และหมุนเวียนเปลี่ยนลักษณะของงานทุกวาระๆ ละ 2-3 ปีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู ปรากฏได้ชัดเจนเกี่ยวกับ การฝึกอบรมการปฏิบัติงาน การประชุมวิชาการ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การช่วยเหลือเพื่อครูในการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ Lesson Study การอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ วิจัยและเทคนิคการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วีระ รุญเจริญ (2546, น.19-21) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้วยการให้ครูเข้าอบรม ร่วมประชุมสัมมนา และทัศนศึกษาหาความรู้ เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก จะสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้ รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจ และทัศนคติเชิงบวกให้กับผู้ร่วมงาน สร้างความเชื่อมั่น สร้างทีมงาน รวมทั้งสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และการให้รางวัล ก็เป็นบทบาทของผู้บริหาร

1.4 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่สาม คือ ปัจจัยด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดให้ครู และผู้นำทางวิชาการทุกฝ่าย มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการ พบปะให้ความเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนานวัตกรรม การสอน ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน ประเมินและนิเทศตามสภาพจริง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยระบบนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ดังเช่น ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542, น.176) ระบุว่า การนิเทศเป็นแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียน การสอน หลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกการเตรียมการสอนและการพัฒนาครูรวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มี คุณภาพ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับปฐม ปรีปนังกูร (2554, น.109-110) ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายคริสตจักร เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ตามนโยบายของมูลนิธิฯ รวมทั้งการดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแข่งขันได้กับสถานศึกษาของรัฐและเอกชนด้วยกัน

เป็นทางเลือกสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองและนักเรียนสอดคล้องกับ ฮอลลิงเกอร์ (Hallinger, 2005, pp.221-240) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารควรมุ่งเน้นการปรับปรุงการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แมคอีวาน (McEwan, 2003, p.6) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการเรียนการสอน โดยมีครู นักเรียน หลักสูตร เข้ามาหลอมรวมและมีปฏิสัมพันธ์กัน

ส่วนด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเน้นให้ความสำคัญด้านอื่นมากกว่า และอาจมีกระบวนการนิเทศการปฏิบัติงานของครู เช่น การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมิน ติดตามและการปรับปรุงแก้ไขด้านการนิเทศการปฏิบัติงานของครูยังไม่เหมาะสม สอดคล้องกับวาริรัตน์ ทองหมู่ (2554, น.102-107) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดมูลนิธิฯ มีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำหลักสูตร รายวิชา กำหนดการสอน โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกภาคเรียน การเลือกเทคนิค การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีคุณภาพอีกทั้งยังมีกระบวนการสะท้อนการคิด ระดมสมอง และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ระบุว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดได้ปฏิบัติจริง สรุปองค์ความรู้ จนเกิดเป็นทักษะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2543) ที่ระบุถึงลักษณะครูรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ 21 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรอบรู้เกี่ยวกับศาสตร์ การสอน ทันสมัยมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน สามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะครูยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการทำวิจัยอย่างชัดเจน ตลอดจนยังไม่สามารถสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับอสมรรถนะ สารีเยา (2552, น. 97-100) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครู พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้หลายหลายรูปแบบและ สม่่าเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีวรรณ จันทนาคน (2558, น. 352-361) กล่าวว่าภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู ในระดับค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยโดยปัจจัย ด้านการส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการสามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้ดีที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร และปัจจัยด้าน การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจ ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน ของครู สามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้น้อยที่สุดดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศทางด้านวิชาการ เช่น โรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โรงเรียนที่ผ่านการประเมินจาก สมศ. เพื่อพัฒนางานวิชาการ และหารูปแบบนวัตกรรมสำหรับการบริหารจัดการงานวิชาการให้มีคุณภาพ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของครู และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นใดที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอีกบ้าง หรือ อาจมีการวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยอื่นๆ ที่พยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนรู้
3. ควรมีการวิจัยโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีอื่นซึ่งอาจมีตัวแปรที่แตกต่างไป เพื่อจะได้ข้อมูลในมิติอื่นที่เป็นปัจจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

บรรณานุกรม

- กอบศักดิ์ มูลมัย. (2554). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม) ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปฐม ปรีปนังกูร. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (สารนิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา). สงขลา:มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ทวิวรรณ จันทนาคิน. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง
- ธีรวุฒิ เอกะกุล . (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). *การนิเทศการศึกษา: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วาริรัตน์ ทองหมู่. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอวังสะพุง* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. (วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วิชญ์ จุลวรรณ. (2547). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา* ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *คุณภาพของครูสู่คุณภาพแห่งการเรียนรู้ = Quality Teachers For Quality Learning: A Review of Teacher Education GREEN PAPER October 1997*. (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อมรรัตน์ สารีย์มา. (2552). *พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Glickman, D. (2007). *Supervision and instructional Leadership: A developmental approach*. (7th ed.). Boston: Pearson international ed.
- Hallinger, P. (2005). Instructional Leadership and the School Principal: A Passing Fancy that Refused to Fade Away, *Leadership and Policy in schools*, 4(3), 221-239 .
- McEwan, K. (2003). *7 Steps to Effective Instructional Leadership*. California: Corwin Press.